

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните
Център за оценка на риска
по хранителната верига

ИНФОРМАЦИЯ

БЛАГОСЪСТОЯНИЕ НА КОТКИ И КУЧЕТА, СВЪРЗАНО С ОТГЛЕЖДАНЕТО И ЗДРАВЕТО ИМ В ОБЕКТИ ЗА РАЗВЪЖДАНЕ, С ЦЕЛ ТЪРГОВИЯ

Научно становище на Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ)

Резюме

Европейската комисия поиска от Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ) да изготви научен доклад относно благосъстоянието на котките и кучетата, развъждани и отглеждани в търговски обекти, за спортни и ловни цели, и за животни компаньони (домашни любимци). В доклада са разгледани три въпроса, които се отнасят до:

- i) отглеждането на котки и кучета в обекти за развъждане, с цел търговия (вид помещения, достъп на открито, занимания, социално поведение, температура на помещението и изисквания за осветление);
- ii) вторият въпрос се отнася до здравето и включва: възраст при първо и последно заплождане и честота на раждане;
- iii) последният въпрос се отнася до извършване на болезнени процедури (тежки телесни повреди или естетически операции) и включва: рязане на уши, опашка и резекция (хирургическо отстраняване) на гласните струни на кучета и ноктите на котки.

Обхватът на доклада е защитата на котки и кучета в търговски обекти за развъждане, предимно, отглеждани за домашни любимци, и за спорт, включително лов. Котките и кучетата, развъждани в обекти с нетърговска цел (напр. частна собственост, бездомни животни, военни кучета) не са взети предвид. Обсъдено е само благосъстоянието, свързано със специфичните аспекти, посочени по-горе. Аспектите, свързани с благосъстоянието на животните, по време на транспортиране и други аспекти в развъдния сектор, като хранене, изкуствено осеменяване, инбридинг, екстремно селективно развъждане, предотвратяване на здравословни и

□ Amber □ Green ☒ White

1618, гр. София, бул. „Цар Борис III“ № 136; тел. +359 2 427 30 56
<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

поведенчески проблеми, компетентност на развъдчиците и подходящо боравене и обучение на домашни любимци, са извън обхвата на настоящето задание, както и други здравословни и поведенчески проблеми, като дихателни и стомашно-чревни нарушения или агресивност и неподходящ темперамент, и кастрацията или друг вид операция.

Във връзка с **местата за отглеждане**, боксовете, контейнерите (подобни на транспортните) и клетките се считат за твърде малки заграждения, като постоянният престой в тях нарушава благосъстоянието на котките и кучетата. Въз основа на събраните доказателства, котките и кучетата за разплод не следва да се държат постоянно в тях, независимо дали са наредени на етажи или не. По отношение на необходимостта от достъп на открито, упражнения и социално поведение не са открити публикации, относно необходимостта кучетата, използвани за разплод, ежедневно да имат достъп до открито пространство. Публикациите, касаещи кучетата в приютите, изследват необходимостта от упражнения, съчетани с достъп на открито и необходимостта от общуване с хора или кучета, но не непременно ежедневно. В тези публикации се препоръчва кучетата за разплод да имат зона за общуване и редовни упражнения. За предпочитане е тази зона за упражнения и общуване да е на открито, защото осигурява повече стимули за кучетата. Също така е за предпочитане кучетата да имат ежедневен достъп до външната зона на помещението за настаняване. Нужни са повече доказателства в подкрепа на необходимостта за ежедневен достъп до открити пространства за занимания и социални дейности за кучета, използвани за разплод.

Установено е, че за по-голямата част от възрастните котки, **температурата** между 15 и 26° C предотвратява отрицателните последици за здравето, свързани с температурата. Въпреки това, термонеутралната зона (TNZ) на котките вероятно е в по-широк диапазон и може да се наложи корекция, за да се вместят определени породи, поради това са необходими допълнителни проучвания в подкрепа на това твърдение. Това се отнася и за кучетата, по отношение на количественото определяне на TNZ за различните породи, тъй като научните доказателства относно твърдението, че TNZ между 10° и 26° C предотвратява топлинния стрес при възрастни кучета за разплод, са недостатъчни. При малките кученца, отглеждани без майката, както и при котката, през първите 10 дни от живота им, TNZ трябва да бъде по-висока, отколкото когато майката присъства. Съществуват научни доказателства, че аспекти, свързани с определени породи или видове кучета (напр. размер, космена покривка, ниво на активност) играят роля за начина, по който топлинните условия се възприемат от кучетата, и способността на кучето да регулира температурата си. Тези констатации се отнасят до известна степен и за котките, но са необходими още изследвания.

Изискванията за светлината и свързаните с нея параметри, като интензивност, дължина на вълната и продължителност на експозицията са важни фактори, тъй като светлината регулира много физиологични, хормонални и поведенчески параметри при животните, включително цикъла на сън – събуждане и поведенческа хомеостаза. За развъдните кучета и котки се препоръчва ежедневен период на тъмнина, за да се поддържа биологичният ритъм. Препоръчват се повече изследвания, относно определянето на параметрите за изкуствена светлина, (в това число осветеност, спектър и времеви график на светлината), тъй като са от значение за благосъстоянието на кучетата и котките, използвани за разплод.

По отношение на **необходимата възраст за развъждане**, научните доказателства са в посока, че женските не кастрирани котки (наричани също „кralици“) не трябва да се размножават преди достигане на телесна зрялост. Пубертетът (полова зрялост) може да настъпи преди телесната зрялост, но животните не трябва да се размножават, преди да са завършили напълно растежа си. Телесната зрялост е специфична за породата и трябва да бъде проверена преди да се пристъпи към развъждане. Необходими са допълнителни изследвания, за да се предложи минимална възраст за размножаване на “кralиците“. Честотата на бременността трябва да бъде контролирана, като за „кralици“ над 6 годишна възраст трябва да се извършва ветеринарен преглед за общ здравен статус и оценка на състоянието на тялото. Същото се отнася и за кучките за разплод. Подходяща възраст за развъждане на женски кучета от малките породи се предлага да е над 18 месечна възраст. Препоръчително е за кучките от всички породи, използвани за разплод да се пропусне първият еструс и след втория да се размножават. Необходими са допълнителни изследвания относно периода между две раждания. За кучките над 8 годишна възраст е необходимо да се извършва ветеринарен преглед за общ здравен статус и оценка на състоянието на тялото, преди да бъдат заплодени.

По третия въпрос, за болезнените процедури, експертите на ЕОБХ са на мнение, че **не трябва да се извършва подрязване на ушите и хирургично отстраняване на гласните струни**, освен ако това не е необходимо за здравето на животните. Онихектомията е отстраняване на дисталната фаланга на пръстите на котки, за да се предотврати нежелано драскане. Драскането с нокти е естествено поведение на котките и практиката на оперативно отстраняване нарушава това естествено поведение, като има вредно въздействие върху благосъстоянието на котките. Ето защо не трябва да се извършва отстраняване на ноктите на котки, освен ако не е необходимо за здравето им.

Друга болезнена процедура е **рязането на опашката при кучета**, за която съществуват доказателства, че причинява остри и хронични вредни ефекти върху благосъстоянието на кучетата. Кучетата, на които са били отрязани опашките, могат да имат проблеми при балансирането и комуникацията, тъй като опашката е средство за баланс и комуникация.

I. Въведение

Европейската комисия (ЕК), в рамките на своята стратегия „От фермата до вилцата“ (F2F), поиска от Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ) да преразгледа законодателството в областта на хуманното отношение към животните. Новото е включването на специални разпоредби относно защитата на кучетата и котките, развъждани и отглеждани в търговски обекти, за спортни и ловни цели, и за животни компаньони (домашни любимци). Защитата на котките и кучетата досега не е регламентирана подробно в законодателството на ЕС.

Има ли достатъчно научни доказателства в подкрепа на мерките за защита на котки и кучета при развъждане с търговска цел, свързани с настаняването, здравните съображения и болезнените процедури?

1.1. Относно отглеждането на котки и кучета да се даде отговор на въпросите:

- 1) Трябва ли да се избягва отглеждането на котки и кучета постоянно в контейнери и големи клетки във връзка с благосъстоянието на тези животни? (отнася се главно до възрастни животни)
- 2) Кучетата имат ли нужда от движение, занимания и социализация на открито ежедневно? (необходимостта от достъп до открито и необходимостта от общуване с хора или кучета)
- 3) Има ли научни доказателства в литературата, които предполагат следните топлинни зони на комфорт, за да се предотвратят отрицателните последици за благосъстоянието, свързани с температурата? (отнася се за термонеутралната зона (TNZ), а не за зоната на топлинен комфорт (TCZ))
 - за възрастни кучета температура между: 10° и 26° C;
 - за възрастни котки температура между: 15° и 26° C;
 - зони за раждане на кученца и през първите 10 дни от живота на малките с температура между 22° и 28° C;
 - зона за раждане на котенца и през първите 21 дни от живота на котенцата с температура между 22° и 28° C;
- 4) Има ли други съображения в това отношение във връзка с определени породи или категории котки и кучета?
- 5) Определянето на зона за топлинен комфорт при отглеждане на котки и кучета на закрито, според спецификата на всяка категория животни, имаща значение за благосъстоянието на животните? (отнася се за термонеутралната зона (TNZ), а не за зоната на топлинен комфорт (TCZ))
- 6) Важен ли е достъпът до естествена дневна светлина, за да се гарантира благосъстоянието на котките и кучетата? (с пояснението, че периодът за прилагане на светлина следва да означава „за максимум 16 часа“, а не за „най-малко 16 часа“ на ден)

Подвъпроси: Има ли научни доказателства в литературата, които предполагат минимален интензитет от 50 lx за най-малко 16 часа на ден? Дали определянето на параметрите за изкуствено осветление (осветеност (луксове), спектър, времеви график) е ключов елемент за гарантиране на благосъстоянието на животните?

1.2. Относно здравето на котките и кучетата:

- 1) Трябва ли да се избягва развъждането на кучки и „красавици“, преди те да достигнат телесна и полова зрялост?

Подвъпрос: Има ли научни доказателства в литературата, които предполагат минимална възраст за заплождане от 18 месеца за кучки и 12 месеца за „красавици“?
- 2) Може ли контролирането на честотата на бременностите да има благоприятно въздействие върху здравето и благосъстоянието на кучките и „красавиците“, като предотвратява физическото изтощение? Има ли научни доказателства в литературата, които предполагат минимум 12 месеца между две раждания?
- 3) Дали настъпването на зряла възраст е важен елемент за благосъстоянието на по-възрастните кучки и „красавици“?

1.3. Относно извършване на болезнени процедури

Хирургическите интервенции, като подрязване на ушите, рязане на опашката, частична или пълна ампутация на пръсти и резекция на гласни струни или гънки, оказват ли вредно въздействие върху благосъстоянието на котките и кучетата? (премахването на рудиментарния пръст при кучета не е включено в доклада)

II. Разглеждане на поставените въпроси и отговори

1.1 Отглеждане на кучета и котки

Въпрос 1: Трябва ли да се избягва отглеждането на котки и кучета постоянно в контейнери и големи клетки във връзка с благосъстоянието на тези животни?

За домашните любимци, терминът „заграждение“ се използва за описание на затворена площ, която следва да осигури удобно и безопасно място за животните (Prescott et al., 2004 г.). Тъй като няма ясно формулирано описание за заграждение, в доклада са представени някои пояснения.

Съществуват различни видове заграждения, които обикновено са контейнери, клетки с различна големина или преносимо заграждение (таблица 1). Клетката обикновено е пластмасово или сгъваемо метално заграждение, която е достатъчно голяма, за да може животното да се изправи и да се обърне. Някои от клетките имат повече дупки и са проектирани като безопасна и сигурна зона, в която животното може да бъде държано за кратки периоди от време. Когато клетката е преносима, тя трябва да предлага сигурно място за домашния любимец за почивка или да се скрие безопасно (за котки). Преносимото заграждение обикновено е по-голямо от клетката и често няма покрив. За кучета съществуват места с дворчета, които могат да бъдат поставени на закрито или открито, изработени от различни материали и обикновено са с по-големи размери от големите клетки. Настаняването в някои от посочените видове заграждения е възможно да се наложи по различни причини и ситуации (по време на транспорт, през нощта, във ветеринарни клиники и др.).

Таблица 1: Видове заграждения и кратко описание за тях

Вид заграждение	Описание	
Контейнер	<p>Заграждение, направено от различни материали, с плътни стени, не задължително да са открити, но с дупки или прозорци, като по-голямата част са напълно затворени.</p> <p>Възможно е да бъдат наредени на етажи.</p>	

Клетка	Пластмасово или съгъваемо метално заграждение, което е достатъчно голямо, за да може животното да се изправи и да се обърне (с не много възможност за движение), с повече дупки от контейнера. Възможно е да бъдат наредени на етажи.	
Голяма клетка	Пластмасово или метално заграждение, което е достатъчно голямо, за да може животното да се изправи и да се обърне, позволявайки му по-голяма свобода на движение от клетката, също така има повече дупки от клетката, обикновено има покрив.	
Къщички с дворчета	Съществуват различни къщички с пластмасово или метално заграждение (с различни размери), в което животното може да влезе или да напусне свободно. Разполагат се на открито или закрито, най-често в преносими заграждения.	
Преносими заграждения	По-голямо от клетка (контейнер, голяма клетка), възможно е да бъде няколко кв.м. и често няма покрив. Постава се навън, или вътре, може и в комбинация от двете.	

Животните могат да бъдат поставени в контейнери и клетки, които да бъдат наредени на етажи до четири нива. Наричат се двойни, ако имат само две нива. Използват се за отглеждане на кучета и котки за кратък или дълъг период от време в различни среди, като лаборатории, приюти, ветеринарни клиники, развъдни центрове и по-рядко в семейните домове. Големите клетки във ветеринарните клиники за настаняване на котки през деня (до 24 ч. престой) имат минимална вътрешна подова площ $3\ 600\ \text{cm}^2$ и височина $55\ \text{cm}^2$, за котките с по-дълъг от 24 часа престой площта е съответно $6\ 300\ \text{cm}^2/55\ \text{cm}^2$. В приютите се използват различни по големина клетки – тези предназначени за отглеждане на котки до 2 седмици престой са с размери $0.75\text{-}1\ \text{m}^2$ (за една котка), докато размерите на стандартна клетка са около $152\ \text{cm}$ ширина/ $70\ \text{cm}$ дълбочина/ $66\text{-}76\ \text{cm}$ височина.

Във ветеринарните клиники размерът на клетките за кучета обикновено е:

- малки породи кучета – дължина $60\ \text{cm}$ /ширина $44\ \text{cm}$;
- среден размер кучета – $76\ \text{cm}/47\ \text{cm}$;
- големи породи кучета – $106\ \text{cm}/70\ \text{cm}$

При кучетата, настанени в затворени клетки или развъдници, се наблюдават отрицателни последици върху благосъстоянието им, главно поради невъзможността да контролират средата си и липсата на социален контакт с други кучета и хора (Nogueira et al., 2021). Всички видове контейнери, клетки и заграждения, когато се използват за дълъг период от време или

постоянно, могат да окажат влияние върху благосъстоянието на кучетата и котките, тъй като е вероятно да доведат до конкретни последици за благосъстоянието, като ограничаване на движенията, проблеми с почивката и невъзможност за извършване на естествено поведение. Възможните опасности за благосъстоянието на тези животни са ограниченото пространство, размерът на групата (индивидуално или групово настаняване), излагането на изкуствена светлина, излагането на силни или неприятни звуци, възбуждащи миризми, неподходяща температура и неудобен под, докато докладваните последици за благосъстоянието са ограничаване на движението, проблеми с почивката, изолационен стрес и невъзможност за игра.

Препоръките относно настаняването на животните са:

- котките и кучетата, използвани за разплод не трябва да се настаняват за постоянно в контейнери и клетки (включително големи клетки), дори те да са подредени на нива;
- котките за разплод не трябва да се настаняват за постоянно в преносими заграждения, които са подредени едно до, или върху друго;
- кучетата не трябва да се настаняват в големи клетки, които са подредени или една до, или върху друга.

Въпрос 2: Кучетата имат ли нужда от движение, занимания и социализация на открито ежедневно?

При проведени проучвания (Menor-Campos et al., 2011) е установено, че контактът между човек и животно по време на серия от упражнения от 25 мин. намалява нивата на кортизол при кучета, настанени в приюти. При друго проведено проучване (Gunter et al., 2021), отнасящо се до необходимостта от достъп до открито е установено увеличение на кортизола след краткотрайни разходки извън приюта. Установено е, че повишаването на нивата на кортизола по време на следобедна разходка не може да се дължи единствено на повишената активност и е възможно да е свързано с психологически стрес, преживян по време на разходката. Увеличаването на кортизола, свързан с краткотрайни разходки, не означава непременно по-лошо благосъстояние на кучетата. Кортизолът има тенденция да се увеличава и поради упражнения и положителна възбуда. Редица други проучвания (Hubrecht et al., 1992; Spangenberg et al., 2006; Nogueira et al., 2021) потвърждават, че **движението на кучетата и поведението, свързано с активността и външната среда са ценни за кучетата и благоприятни за тяхното благосъстояние.**

Настаняването на кучета поотделно или в групи може да повлияе на тяхното благосъстояние и социално поведение, като груповото настаняване е по-подходящо от индивидуалното. Кучките, използвани за разплод и кученцата трябва редовно да имат контакт с хора и други кучета, с цел социализация и изграждане на взаимовръзка между човек и куче.

Препоръките във връзка с необходимостта от движение са:

- на кучетата, използвани за разплод трябва да им се осигури зона за общуване и редовни упражнения. За предпочитане е зоната за упражнения и общуване да е на открито, защото осигурява повече стимули за кучетата;

- за предпочитане е кучетата да имат ежедневен достъп до външната зона, но са необходими повече доказателства в подкрепа на това, че кучетата за разплод се нуждаят от открита зона за упражнения и общуване ежедневно;
- необходимо е на кучетата да се осигурят големи жилищни пространства, които им позволяват да избират къде и кога да прекарват времето си;
- кучетата, отглеждани в домове, трябва да имат свободен достъп до повече от една стая, и достъп до външна зона за упражнения;
- кучетата, които се отглеждат в развъдник, трябва да имат място за тичане или сигурно външно пространство в допълнение към минималното допустимо пространство по-горе. Част или цялото място за тичане, споделяни с останалите кучета трябва да е на открито. Кучетата трябва да имат постоянен достъп до сянка и заслон, за да се избегнат екстремни метеорологични условия.

Въпрос 3: Има ли научни доказателства в литературата, които предполагат конкретни топлинни зони на комфорт, за да се предотвратят отрицателните последици за благосъстоянието, свързани с температурата?

Бозайниците използват **четири механизма на топлообмен за поддържане на хомеостазата: конвекция, проводимост, изпаряване и излъчване (Bakken, 1976)**. Зоната на топлинен комфорт (TCZ) е температурния диапазон, в който топлокръвните бозайници са в топлинна хомеокинеза, изразяват задоволство от температурната среда и по този начин не променят поведението си, за да се справят с температурата на околна среда.

Изпотяването е основният изпарителен механизъм за охлаждане при хората и конете, но почти отсъства при котки и кучета (които имат по-малко потни жлези, намиращи се предимно в лапите). При кучетата и котките основните механизми за охлаждане са чрез повишена дихателна честота, слюноотделяне и задъхване. Три вида задъхване се срещат при животни с топлинен стрес: i) повишена дихателна честота, но животното вдишва и издишва през носа; ii) животното вдишва през носа и издишва през носа и устата; и iii) животното вдишва и издишва през носа и устата. Най-малко охлаждане се постига от първия модел на задъхване, докато вторият и третият модел са най-ефективни (Goldberg et al., 1981). Кучетата често показват задъхване с отворена уста; като това поведение се наблюдава и при котки.

Обратният процес, хипотермия, при кучетата се изразява с интензивно треперене, търсене на топлина, възможно е да има бледи или синкави венци, животното да бъде летаргично и да не може да се движи. Установено е, че кучетата са в хипотермия, когато ректалната им температура падне под 37.2° C (96°F) (Konietschke et al., 2014).

Кучетата, изложени на температури над зоната си на комфорт, започват да търсят сянка, да лежат на хладни повърхности, изкопават дупки за почивка в земята, на хладно или намиране на водоизточник, в който да плуват или да се накисват. Тези поведенчески реакции функционират за увеличаване на загубата на топлина чрез проводимост. Кучетата също могат да намалят физическата активност и да се движат с по-бавни темпове, като по този начин намаляват производството на топлина. Освен задъхване, кучетата имат потни жлези на лапите си, които осигуряват малка степен на охлаждане чрез изпаряване. Лека хипертермия се приема,

когато ректалната температура се повиши над 39.5° C и тежка, когато достигне 41.5° C. Когато ректалната температура се повиши над 40° C, животното може да получи топлинен удар. Топлинният удар е топлинно разстройство с висока степен на тежест, описано като остра извънредна ситуация, характеризираща се със системен възпалителен отговор, неврологична дисфункция (напр. делириум, конвулсии или кома) и синдром на множествена органична недостатъчност (Caldas et al., 2022). Когато ректалната температура е около 42° C обикновено е с фатален край.

При кученцата ректалната температура през първите дни от живота им варира между 35 и 36° C, а през следващите седмици тя е по-висока (до 38° C), а първите 72 часа от раждането им са свързани с риск от хипотермия. През първите 3 седмици от живота на малките съществува висок риск за повишена смъртност, дължаща се на хипотермия.

Препоръките на експертите, относно оптималния диапазон за температурата в помещението е между 18° и 21° C за котки и между 15° и 21° C за кучета. Температурата на местата за раждане трябва бъде съответно: за котката между 18° и 27° C и за кученца между 22° и 28° C.

- температурния диапазон между 15° и 26° C предотвратява отрицателните последици за благосъстоянието, свързани с температурата при възрастни котки за разплод, като този диапазон може да има нужда от корекция, за да бъдат вменени определени породи;
- препоръчват се още изследвания относно показателите, основани на животните (съкр. на бълг. ез. ПОЖ, от англ. ез. ABMs)¹ за оценка на топлинния стрес при кучета и котки;
- необходими са допълнителни изследвания, за да се установи оптималната температура и условия за отглеждане на новородени котенца в зоната за новородени през първите 21 дни от живота им и за новородени кученца в зоната за новородени през първите 10 дни от живота им. Също така са необходими допълнителни изследвания, за да се установи оптималната температура и условия за отглеждане на възрастни кучета от различни породи и видове, използвани за разплод;
- за котенца, отглеждани без майката през първите 21 дни от живота, температурата в зоната за новородените котенца трябва да бъде по-висока, отколкото когато котенцата се отглеждат с майката;
- за кученца, отглеждани без майка през първите 10 дни на живота, температурата в зоната за новородени трябва да е по-висока, отколкото когато малките се отглеждат с майката.

¹ ABMs – Animal based measures; Показателите (сигналите), произхождащи от самото животно (напр. поведение, телесна температура, състояние на тялото), предоставят пряка информация за благосъстоянието на животното въз основа на неговото здраве, поведение, хранене и удобството му, в условията, при които е отглеждано. Тези показатели са поведенческият и физиологичният отговор на животното към външните фактори, действащи върху него. Те са по-надеждни и по-точни, могат да се измерят и показват прекия резултат от ресурсите, с които разполага животното (напр. разпределение на пространството, материал за постеля) и практиките на управление.

Въпроси 4 и 5: Има ли други съображения във връзка с определени породи или категории котки и кучета? Определянето на зона за топлинен комфорт при отглеждане на котки и кучета на закрито, според спецификата на всяка категория животни, имаща значение за благосъстоянието на животните?

Кучетата и котките имат ограничена способност за изпотяване и разсейването на топлината при топло време се осъществява главно чрез задъхване. Формата на черепа и носа са основни фактори, влияещи върху ефективността на задъхването. Кучетата и котките от брахицефалните породи се характеризират с къси носове и плоско лице, поради което при тези породи животни има по-висок риск от топлинен удар.

Козината е друг фактор, който влияе върху терморегулацията. При кучетата се наблюдава три типа козина – гладка, двойна и без козина. При гладката козина има само един слой козина, най-често с къс косъм. Кучетата с двойна козина имат мек подкосъм, който им осигурява изолация и твърд горен защитен слой. Кучетата, без козина са напълно обезкосмени или имат съвсем малка козина и е възможно да имат петна по кожата. Дължината на козината варира значително между породите кучета и може да бъде къса, средна или дълга.

Научната литература е в подкрепа на констатацията, че различните породи и видове кучета имат различна термонеутрална зона (TNZ).

Възрастта е основен фактор, влияещ върху способността за терморегулация при бозайници, включително кучета и котки.

Първите няколко седмици от живота на новородените котета и кученца са рисков фактор за студов стрес и хипотермия, тъй като новородените се раждат незрели и не могат да терморегулират. Възрастните котки и кучета (над 15 г. и по-възрастни) могат да бъдат подложени на топлинен стрес, както и на много други физиологични процеси. Способността на топлокръвните бозайници да терморегулират спада с възрастта. Стареенето компрометира способността за поддържане или разсейване на топлината при някои животински видове. Проучване, проведено в Обединеното кралство показва, че животните над 12-годишна възраст, особено тези, принадлежащи към брахицефални породи, са изложени на по-голям риск от топлинни заболявания и топлинен удар и имат намален капацитет за разсейване на топлината (Hall et al., 2022). Което потвърждава, че **по-възрастните кучета имат нарушена възможност за терморегулация**, в съгласие с наблюдаваното при други животински видове.

Наблюдавани са разлики в терморегулацията, свързани с пола, етапа на бременността и кърменето. Полът, бременността и лактацията са фактори, които променят терморегулацията при други видове бозайници, които раждат малките си незрели, като например хора и мишки. Телесната топлина и телесната температура са силно зависими от половите хормони при бозайниците (Fernandez-Pena et al., 2023).

Заклученията относно температурата при определени породи или категории кучета и котки и оптималните температурни условия за настаняване на закрито са:

Относно температурата при отглеждане на определени породи или специфични категории котки и кучета, въз основа на знанията от други видове бозайници, се счита за много вероятно TNZ да се различават в зависимост от категориите животни кучета и котки (бозаещи кученца и котенца, възрастни животни, бременни и кърмещи животни). Отчита се, че има:

- необходимост от допълнителни изследвания, за да се изясни чувствителността към топлинен стрес при кучета и котки от различни породи и видове и ПОЖ за оценка на топлинния стрес.
- необходими са по-нататъшни изследвания за определяне на оптималните температурни условия за настаняване на закрито и отглеждане на кучета и котки според спецификата на различните категории и етапи от живота на животните;

Въпрос 6: Важен ли е достъпът до естествена дневна светлина, за да се гарантира благосъстоянието на котките и кучетата?

Светлината е един от факторите, регулиращи много от физиологичните, хормоналните и поведенческите процеси, сред които цикъла сън-събуждане. Интензивността, дължината на вълната и продължителността на излагането на светлина влияят на естествените ритми на споменатите параметри (Reppert and Weaver, 2002).

Котките са нощни животни и нивата на кортизол в кръвта и активността достигат своя пик през нощта (Leyva et al., 1984). През пролетта и лятото котките са по-активни през деня, отколкото през нощта. Светлината потиска производството на мелатонин (Dijk and Archer, 2009), който влияе върху освобождаването на половите хормони (гонадотропин, GnRH) при котки, а пък светлината влияе косвено върху репродукцията. Функционирането на яйчниците при котки престава при намаляващ фотопериод (есен/зима) и се възобновява с увеличаване на фотопериода (пролет/лято) (Leyva et al., 1984). Установено е, че репродуктивната активност на котките може да бъде контролирана чрез прилагане на светлинна манипулация с изкуствено осветление (Johnson, 2022).

При кучетата естествената дневна светлина регулира биологичния часовник за сън и будуване и колебанията на някои поведенчески (напр. сън) и физиологични параметри (Siwak et al., 2003; Schork et al., 2022).

Естествената светлина също влияе върху опорно-двигателната активност при кучета. Моделът на активност на кучетата изглежда се влияе не само от продължителността и интензивността на естествената светлина, но и от постепенното преминаване между светлина и тъмнина. Продължителното излагане на изкуствено осветление изглежда уврежда нормалните ритми на кучетата за ден/нощ, в сравнение с естествената светлина.

Има доказателства (Coile et al., 1989), че кучетата могат да виждат трептене при нискочестотни светлини (това е случаят, например при LED с определени устройства за затъмняване). Тъй като това трептене обикновено се разглежда като неблагоприятно за благосъстоянието на животните (и хората), трябва да се използва LED осветление с подходящи димери (напр. димери, които не произвеждат трептения или произвеждат висока честота, която не може да бъде възприета от кучета).

Интензитетът на светлината изглежда оказва въздействие върху благосъстоянието на кучетата, по-специално върху моделите на неактивно поведение, но няма проучвания, които да изследват пряко ефекта от светлинните параметри.

Светлината има съществена роля, която влияе върху ежедневните ритми при котки и кучета и репродукцията при котките. Установено е, че вагиналната температура, измервана при котки, поддържа дневна ритмичност само при естествена светлина и режим на постоянна тъмнина. Когато кучетата са държани на постоянна изкуствена светлина, ежедневните ритми

на вагиналната температура наистина са били нарушени. Постоянната светлина е вредна за благосъстоянието, тъй като кучетата губят циркадния ритъм (Leyva et al., 1984; Di Pietro et al., 2022). По същия начин непрекъснатата тъмнина е вредна, защото те губят цикличността на репродуктивната физиология (Cerutti et al., 2019).

Следователно продължителното изкуствено постоянно осветление изглежда вреди на циркадните ритми на кучетата в сравнение с естествената светлина. Промените в светлинната обстановка биха могли да навредят на благосъстоянието на кучетата и котките.

ЕОБХ счита, че настройката на параметрите за изкуствена светлина е важна за благосъстоянието на развъдните котки, въпреки че оптималната специфична настройка все още не е известна.

Препоръките относно достъпа до естествена дневна светлина, за да се гарантира благосъстоянието на котките и кучетата са:

- необходимост от достатъчно продължителни периоди на дневна светлина и тъмнина, за да следват естествените модели на активност (ден/нощ);
- животните да се отглеждат при естествени условия на осветление;
- осигуряване на естествена дневна светлина. Когато се използват допълнителни изкуствени източници на осветление, те трябва да следват светлинен период, равен на естествената дължина на деня, осигуряващ най-малко 10 – 12 часа светлина. Изкуствените светлини трябва да се изключват през нощта, за да се осигури период на тъмнина най-малко 8 часа;
- допълнителни изследвания, за да се установи дали котките и кучетата се нуждаят от достъп до естествена дневна светлина.

Относно подвъпроса се препоръчва честотата на изкуствена светлина никога да не е под 80 херца.

1.2 Здравеопазване

Размножаване на котки

Въпроси 1, 2 и 3:

Женските котки са сезонно полициклично размножаващи се животни, което означава, че те проявяват множество еструси (полов цикъл/разгонване) в рамките на един сезон, последвани от период в който не се разгонват (Johnson, 2022). Пубертетът е началото на половото съзряване и се предполага, че съвпада с първия еструс при женските и с производството на функционални сперматозоиди при мъжките. Възрастта на която женските котки достигат пубертета, се влияе от няколко фактора, включително сезон (който влияе върху дължината на дневната светлина) и състоянието на тялото на „кralицата“ (Little, 2011) (средно 9-10 месечна възраст). Наблюдават се значителни разлики в започването на пубертета, в зависимост от породата. Важно е да се отбележи, че има разлика между настъпването на пубертета и половата зрялост, т.е. възрастта на която кралицата е полово зряла и проявява нормално майчинско поведение (Ng et al., 2023).

Продължителността на бременността при котката е 64 дни. Процентът на мъртвородени котета се увеличава след 5-годишна възраст на майката, както и средният размер на котилото намалява. Най-драстично намаляване на живородените котета се наблюдава след 8-годишна възраст, когато процентът на мъртвородените котенца достига почти 30%. Връзката между намаляването на размера на котилото и напредналата възраст може да бъде свързана с промени в структурата на матката при по-възрастните кралици, както се случва при кучки на възраст над 5 – 6 години, както предполагат Borge et al. (2011) и Thomassen et al. (2006). Напредналата възраст също се свързва с по-големи рискове от здравословни проблеми при кралицата. Сред тях е появата на пиометра, по-често срещана при котки на средна възраст и по-възрастни. Пиометра е маточна инфекция, причинена от хормонални или бактериални фактори, която води до загуба на потенциал за размножаване и в най-тежките случаи може да бъде животозастрашаващо състояние (Hollinshead and Krekeler, 2016; Холст, 2022).

Не са открити достатъчно проучвания, изследващи пряката връзка между минималната възраст за размножаване и параметрите за благосъстоянието на животните, както и за директния ефект на честотата на бременността. При проучване (Strom Holst and Frossling, 2009) е установено, че повечето котила са от кралици на възраст между 1 и 3 години, а ражданията са разпределени през цялата година, като най-голям брой котила са родени от март до юли. Много малко котила са родени от кралици на възраст под 1 година.

Подвъпрос: Котките се считат за скорозрели и могат да раждат рано в живота си. Научните изследвания сочат, че при първо раждане, преди навършване на една година на женската, е твърде вероятно да доведе до по-висока смъртност при котенцата. Johnstone (1987) съобщава, че **размерът на котилото е по-малък, когато кралицата е на възраст 1 година (отнася се за всички породи котки) и се увеличава след 2 годишна възраст до 6 годишна възраст, когато отново започва да намалява.**

Препоръките относно размножаването на котките са:

- „кралицата“ и мъжките разплодни котки не трябва да се използват за разплод, докато тялото им не бъде напълно развито (достигнало полова и телесна зрялост), като възрастта е специфична за породата. Някои котки от по-големи породи съзряват много по-късно. В идеалния случай **размножаването трябва да започне след като котките достигнат 18-месечна възраст и не трябва да се размножават преди 12-месечна възраст;**
- „кралицата“ над 7-годишна възраст не трябва да се размножава, освен ако не е прегледана от ветеринарен лекар и е годна за разплод. Тя не трябва да има повече от едно котило годишно или повече от четири котила през целия си живот;
- необходимост от допълнителни изследвания относно минималната възраст за разплод за кралици;
- честотата на бременността трябва да бъде контролирана. За да се предотврати изтощението, физическото състояние на кралиците трябва да бъде проверявано преди размножаване, чрез оценка на общото здравословно състояние. Да се прекрати практиката на заплождане на кърмещи женски котки;
- необходими са допълнителни изследвания, за да се предложи минимален период от време между две котила;

- зрялата възраст трябва да се разглежда като важен елемент за осигуряване на доброто благосъстояние на майките. След 6-годишна възраст майките трябва да бъдат проверени от ветеринарен лекар за общото здравословно състояние и оценка на телесното състояние;
- въпреки че мъжките разплодни котки могат да имат по-дълъг живот, в сравнение с „цариците“, предвид, че те често се отглеждат самостоятелно в заградени пространства, те не трябва да се използват за разплод след 6-годишна възраст.

След като излязат от разплод, животните трябва да бъдат кастрирани и да бъдат настанени в постоянно място за живеене.

Размножаване на кучета

Въпроси 1, 2 и 3:

Половият цикъл при кучките обикновено не се влияе от сезона (с изключение на една порода) и има ясно изразени 4 фази – проеструс, еструс, диеструс и анеструс. Освен хормоналните промени, кучките изпитват физиологични и поведенчески промени по време на различните фази на половия цикъл (Concannon, 2011).

Най-често срещаната инфекция при кучки е пиометра, като засяга около 24% от некастрираните кучки до 10 годишна възраст (Egenvall et al., 2001). Потенциален рисков фактор за пиометра е псевдобременността (позната още като фалшива или скрита бременност), която е свързана с лутеалната фаза на цикъла.

Пубертетът най-често настъпва между 6 и 14 месечна възраст, в зависимост от породата. Често височината на тялото се счита за показател на пубертета (Mukasa-Mugerwa & Ezaz, 1992) и се счита, че животното е полово зряло, когато е достигнало ~80% от височината на възрастните (Johnson, 2022). Кучетата от средните и едрите породи достигат тези 80% от теглото на възрастните, когато са на 10 – 12 месеца, докато малките породи достигат 80% от крайното си тегло на възраст около 7 месеца (Hawthorne et al., 2004). В други проучвания е установено, че пубертетът настъпва на около 6 месечна възраст при по-малките породи, около 10 месеца при средно големите породи (Helmink et al., 2000) и на 24-месечна възраст при големите породи (England and Russo, 2006).

Телесната зрялост и телесното тегло са свързани с развитието и увеличаването на теглото на яйчниците и следователно с половата зрялост. Доказано е, че теглото на яйчниците се променя с напредването на възрастта и увеличаването на телесното тегло при кучета (Stott et al., 1971). Доплеровата оценка на притока на кръв към матката и яйчниците също може да се използва, за да се провери дали кучката е достигнала полова зрялост. Хормоналните концентрации (естрадиол-17/3, LH или прогестерон) също могат да се използват за оценка на половата зрялост. Активността на яйчниците и следователно половата зрялост могат да бъдат оценени също чрез определяне на плазмените концентрации на Анти-мюлеровия хормон (AMH) (Hill et al., 2018).

В зависимост от породите, женските кучки на възраст до 6 месеца могат да забременеят, но с отрицателни резултати (Dejneka et al., 2020).

Съществуват разлики в появата на полова зрялост между породите. За женските кучки от малките и средните породи се предполага, че трябва да са навършили най-малко една година преди да родят, тъй като при по-младите кучки има повишен риск от трудни раждания и перинатална смъртност на кученцата. Докато при кучетата от по-големите породи се препоръчва да се размножават в по-напреднала възраст, но са необходими повече изследвания, за да се посочи конкретна възраст. Научните изследвания са в унисон относно минималната възраст за размножаване, която вече е установена от някои развъдници. Например в развъдник в Обединеното кралство кученца, родени от майки на възраст под 1 година към датата на раждането, няма да бъдат вписвани в племенната книга.

В научната литература са открити много малко проучвания за директния ефект на честотата на бременността върху благосъстоянието. Често сред развъдчиците се среща практиката, кучките да се заплождат, без да се пропуска еструс с мотива, че може да се избегне появата на пиометра. В периода след раждането, при кучките съществува по-голям риск от здравословни проблеми, включително следродилен кръвоизлив, пролапс на матката, следродилен метрит/ендометрит, пиометра, мастит, еклампсия и др.

При женските животни репродуктивната способност обикновено намалява с увеличаване на възрастта, поради различни физиологични промени и фактори. С напредването на възрастта и при женските бозайници плодовитостта обикновено намалява. Препоръчително е кучките на възраст над 5 години да бъдат преглеждани по-често от ветеринарен лекар, особено ако принадлежат към породи с по-висок риск от развитие на пиометра и кисти на яйчниците. Стареенето намалява вероятността от забременяване при женските индивиди. При по-възрастните кучки може да се наблюдава по-висок процент на спонтанни аборти, мъртвородени или ранни ембрионални смъртни случаи, поради влошаване качеството на яйцеклетките или промени на матката. Броят на родените кученца намалява с увеличаването на възрастта на майката (Mandigers et al., 1994). Възрастта на майката също оказва влияние върху броя на отбитите кученца. След 3-годишна възраст на майката, броят на отбитите кученца започва да намалява (Andersen, 1965).

Препоръките относно размножаването на кучета са:

- кучетата, използвани за разплод (мъжки и женски) не трябва да се използват за разплод, докато тялото им не бъде напълно развито (да са достигнали полова и телесна зрялост, като възрастта е специфична за породата). Някои кучета от по-големи породи съзряват много по-късно. **Размножаването трябва да започне след навършване на 18 месечна възраст на кучките.** Заплождането, след появата на първи еструс не е препоръчително, за предпочитане е заплождане след настъпване на втория еструс;
- кучките на възраст над 7 години не трябва да се развъждат, освен ако не са прегледани от ветеринарен лекар и са все още годни за размножаване (за кучки от по-едри породи над 6 годишна възраст). Развъдчиците трябва да избягват използването на кучки за разплод, които са на 6 год. възраст или по-възрастни и се заплождат за пръв път;
- необходимо е честотата на бременността да се контролира, за да се предотврати

изтощение на женската. Необходими са допълнителни изследвания относно минималния период от време между две раждания, като се препоръчва да не раждат повече от четири пъти през живота си;

- мъжките кучета, използвани за разплод над 7 годишна възраст трябва да бъдат прегледани от ветеринарен лекар, за да се провери здравословният им статус (за кучета от по-големи породи е 6 годишна възраст или повече).

1.3. Извършване на болезнени процедури

Терминът „удобна хирургия“ се използва за хирургични интервенции при домашни любимци, които не са оправдани от ветеринарномедицинска гледна точка (Quartarone et al., 2012). Този тип операции се наричат още „козметични операции“ и включват премахване на ноктите при котки, а при кучета – подрязване на ушите, рязане на опашката и резекция (хирургическо отстраняване) на гласните струни.

При котките отстраняването на ноктите, известно също като **онихектомия**, включва отстраняване на дисталната фаланга с помощта на специфични клещи, скалпел или лазер. Това е хирургична процедура, която е поискана от собствениците на котки или препоръчана от ветеринарните лекари, с цел предотвратяване увреждане на мебелировката или нараняването на хората от драскане (Patronek, 2001). Драскането с нокти може да бъде естествено средство за защита или за атакуване на плячка, или за избягване на падане или подхлъзване. Във всички случаи то може да причини наранявания на хората и/или да повреди обзавеждането в дома (Landsberg, 1991). Онихектомията е незаконна в повече от 25 държави (включително Обединеното кралство, държавите членки на ЕС, Австралия, Нова Зеландия, Бразилия и Израел), но в Северна Америка все още е позволено да се извършва (Sandøe et al., 2015). В Канада и САЩ процедурата се прилага, тъй като се счита като алтернатива на изоставянето или убиването на котките (Kogan et al., 2016; Ruch-Gallie et al., 2016).

Драскането е естествено поведение на котките. Котетата започват да прибират ноктите си на около 4 седмична възраст, а драскането започва около 35 дневна възраст. Екологичното или териториалното драскане вероятно изпълнява четири различни функции: намаляване на дължината на ноктите, визуална териториална маркировка, обонятелна териториална маркировка и разтягане за предните крайници.

Една от първите краткосрочни последици от отстраняването на ноктите е болката, която води до куцота, по-малко желание за използване на лапите и намаляване на апетита и играта. Въпреки това, тази болка може да бъде намалена чрез използването на болкоуспокояващи след процедурата. От дългосрочните последици освен тежка куцота, се наблюдават признаци на постоянен стрес и хапане, вместо драскане. Уринирането и дефекацията на нежелани места също са често срещани (Patronek, 2001).

Рязането (купиране) на опашката се отнася до ампутация на част или на цялата опашка на животното. Процедурата обикновено се извършва на млади кучета между третия и петия ден след раждането и обикновено се използва хирургическа ампутация или гумен турникет (ластик). За хирургическа ампутация, с или без използването на локални болкоуспокояващи, кученцето може да бъде фиксирано ръчно. Космената покривка около мястото на ампутация може да бъде обръсната. След това част или цялата опашка се отстранява с помощта на

хирургически ножици или скалпел. Възможно е да се наложат да бъдат направени един или повече шевове. При използването на гумен турникет се поставя плътен гумен пръстен около опашката, който притиска кръвоносните съдове и по този начин възпрепятства кръвоснабдяването, което води до исхемия, некроза и по-късно загуба на опашката (Bennett and Perini, 2003a,b)².

Купирането на опашката най-често се извършва при чистопородните кучета. Но някои собственици искат да отстранят опашките на работните кучета по хигиенни причини. В повечето случаи отстраняването на опашката се извършва по желание на човека и по козметични причини, като за кучето няма полза. Развъдчиците, подкрепящи купирането, споделят че го извършват като част от традицията и от страх, да не останат непродадени кученцата с опашки.

Рязането на опашката с козметична цел или за удобство е забранено в няколко държави-членки на ЕС (включително и в България), но съществуват някои различия и изключения в различните държави. В Обединеното кралство се забранява рязането на уши при кучета, но позволява рязането на опашката при определени породи (Paskova et al., 2021) в някои области на страната. През 2006 г., Шотландия въвежда забрана за рязане на опашката при всички породи, докато в Англия, Уелс и Северна Ирландия е все още възможно при някои специфични чистопородни кучета. През същата година Кралският колеж на ветеринарните хирурзи реши да подкрепи пълна забрана на нетерапевтичното рязане на опашките на кучета (RCVS, 2006).

Понастоящем рязането на опашките е забранено за всички породи в Нов Южен Уелс, Австралия, но все още е разрешено във всички щати в САЩ (с някои ограничения в някои щати; Mills et al., 2016a).

Рязането (купиране) на ушите на кучета включва промяна на външния вид на външното ухо, обикновено чрез премахване до половината на ушната мида. Тази операция позволява естественото увиснало ухо да стои изправено (AVMA, 2013). След премахването на ушната мида, ушите се фиксират за да се улесни заздравяването им в желаната форма (Mills et al., 2016a). Тази процедура обикновено се извършва, когато кученцата са на възраст между 9 и 12 седмици, след поставяне на първоначалните ваксинации. Най-често кучетата се анестезират по време на процедурата, като след това в случай на нужда могат да им се дадат обезболяващи.

Една от причините за рязането на ушите е намаляване на контузията на ушната мида по време на бой с кучета и лов. Като друга причина се посочва, по-малката вероятност от развитие на отит (възпаление на слуховия канал), но наблюдението на Rosser (2004) е, че има повече случаи на кучета с дълги висящи уши, които никога не са развили отит, отколкото такива със същата структура на ушите, които са развили отит. Много работни породи, като шпаньоли и ретривъри, които имат естествено висящи уши и изглежда не са изложени на по-висок риск от отит или ушни наранявания. Има предположения, че процедурата подобрява послушанието, въпреки че липсват доказателства в подкрепа на това (Mills et al., 2016a).

Една част от хората възприемат кучетата с по-къси уши и опашки като по-агресивни, по-доминиращи и по-малко игриви, от кучетата с дълги уши и опашки (Mills et al., 2016b). Това е

² В България тази практика, както и рязането на уши се считат за жестокост към животните и са забранени съгласно чл. 7 на Закона за защита на животните (обр., ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 31.01.2008 г.; последно изм. и доп. ДВ. бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г.)

една от причините, поради които развъдчиците на много охранителни кучета (като Доберман), смятат, че тези кучета са подходящи за рязане на ушите и се продават по-бързо, ако външният им вид предполага по-добри качества като пазачи (AVMA, 2013).

Въпреки че рязането на уши е незаконно във Великобритания от 2007 г., в социалните медии все още присъстват снимки на кучета с отрязани уши (Norris et al., 2023). В САЩ рязането на ушите е позволено.

Рязането на ушите може да повлияе на комуникацията между кучетата много след периода на хирургичното възстановяване. Изправените и наострени уши, които са резултат от рязането, обикновено показват интерес и внимание, докато каудалната (в посока към опашката) позиция на ушите, ограничена от рязането, показва смирение или страх (Siniscalchi et al., 2018). В такъв случай кучетата с отрязани уши могат да бъдат трудни за разбиране в екстремни случаи.

Има доказателства в подкрепа на това, че тази процедура е свързана с отрицателни последици за благосъстоянието на животните, като болка, с риск кученцата да бъдат подложени на изолационен стрес.

Резекцията (хирургическо отстраняване) на гласните струни при кучета представлява пълното или частично отстраняване на гласните струни, за да се избегне или сведе до минимум силата на кучешкия лай. Може да се извърши през устната кухина или чрез вентрална ларинготомия.

Лаенето е естествено поведение на кучетата, което може да бъде обезпокоително за някои хора до степен превръщаща се в проблем за тях (т.нар. „досадно/неприятно лаене“). Резекцията се счита за мярка за избягване на неприятния лай и обикновено не се извършва при кученца.

Необходимо е да се подчертае, че лаенето често е следствие от други поведенчески проблеми, като тревожност при раздяла и компулсивни разстройства, като всичките са лечими с помощта на поведенчески терапии и обучение.

Премахването на гласните струни е забранено в някои държави по света и държави-членки на ЕС, включително и в България³. Съществуват обаче изключения (например в Нова Зеландия) и според Andersen et al. (2021) то е разрешено в повечето щати на САЩ.

Стеноза на глотиса (ларингеална) е докладвана като усложнение, следствие от резекция на гласните връзки (Holt and Harvey, 1994). Друго потенциално дългосрочно усложнение е образуването на ларингеална мрежа⁴, която възпрепятства въздушния поток и може да изисква коригираща хирургична намеса (Mills et al., 2016a). Като всяка хирургична процедура, съществуват рискове, свързани с нея, включително постхирургична болка. Резекцията може да повлияе на комуникацията между кучетата и хора, както и между други кучета и други видове животни. Известно е, че кучетата разчитат в голяма степен на кучешкия лай, за да изразят мотивация и за вътрешна и междувидова комуникация (Siniscalchi et al., 2018).

Събраните доказателства потвърждават, че **хирургичното отстраняване на гласните струни по немедицински причини (най-вече свързани с удобство от страна на човека) е**

³ Чл. 7 от Закона за защита на животните (обр., ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 31.01.2008 г.; последно изм. и доп. ДВ, бр. 102 от 2022 г., в сила от 1.01.2023 г.)

⁴ Ларингеална малформация, характеризираща се с мембраноподобна структура с променлива дебелина, която се простира през лумена на ларинкса, между гласните струни.

инвазивна процедура, която нарушава благосъстоянието на кучетата.

Препоръките относно извършване на болезнени процедури:

- не се допускат хирургически и болезнени интервенции, включително отстраняване на дисталната фаланга на пръстите на котки и котета, освен ако това не е необходимо и удостоверено писмено от ветеринарен лекар по медицински показания (FECAVA, 2004). Кастрацията на котки (и рязането на върха на ухото, като знак за кастрация, когато е необходимо) е единственото изключение;
- не се допускат хирургически и болезнени интервенции (които са определени в националното законодателство), включително отстраняване на гласните струни, рязане на опашката и ушите на кучета и кученца. Разрешава се само, когато се счита за необходимо и е удостоверено писмено от ветеринарен лекар по медицински показания.

Източник:

EFSA (European Food Safety Authority), Candiani, D., Drewe, J., Forkman, B., Herskin, M. S., Van Soom, A., Aboagye, G., Ashe, S., Mountricha, M., Van der Stede Y., Fabris, C. 2023. Scientific and technical assistance on welfare aspects related to housing and health of cats and dogs in commercial breeding establishments. EFSA Journal, 21(9), 1–105.

<https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.8213>

Други научни становища и актуална информация от областта на здравето, хуманното отношение и благосъстоянието на животните, антимикробната резистентност, африканка чума по свинете, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

<https://corhv.government.bg/>

<https://corhv.government.bg/?cat=27>

<https://corhv.government.bg/?cat=71>

ИЗГОТВИЛ:

Зооинж. д-р Надежда Луканова, онс,

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

8.01.2024 г.